

**MAGNUS
TAUSEN**

Stjóri, Nám

Nær og hvar er líka mikið!

“Samanhangurin er altavgerandi, skal undirvísing í list hava nakra ávirkan”. Tað staðfestir Ann Bamford í stóru granskingarverkætlanini “List í uppvekstri og skúlagongd í Føroyum”. Staðfest verður, at hesin samanhangur er vánaligur í Føroyum. Hetta er galdandi innanhýsis á barnagarðsøkinum, fólka-skúlaøkinum og miðnámsskúlaøkinum, og tvørtur um hesi fakmørk er so als eingin samanhangur.

Nú kjakið, um børn skulu í skúla 6 ára gomul ella ikki, enn eina ferð hevur tikið seg upp, verða for-dómar, granskinguttan úr heimi osfr. tikin fram í próvførsluni. Seinasta “góða” grundgevingin var um eitt barn, sum misti glógvandi eyguni av lesikanningum, sum skúlaskipanin brúkar, tá ið hetta barnið gjørdist varugt við, at lesiførleikin var ikki nóg góður. Tað er tað, sum skúlaskipanin fær burturúr lesikanningum, varð sagt.

Eg meini tað! Sum um børnini ikki væl vita, júst hvussu tey eru fyri á øllum økjum borin saman við hini í flokkinum. Tey hava nógv betri radara enn so.

Og so vil næstformaðurin í Pedagogfelagnum vera við, at allir trupulleikar byrja, tá ið barnið kemur í 1. flokk. Somu børn, sum ongar trupulleikar høvdu í barnagarðstíðini. Ógvuliga áhugavert, tí var áður-nevnda barn í skipaðari mál- og lesitilgongd í barna-garðstíðini, hevði borið til at hjálpt longu tá, og so var kanska eingin trupulleiki nú, hann er vorðin stórir.

Hví verður sipað til útlendska gransking grundaða á fremmandar skúlaskipanir fyri at prógva síni sjónarmið, tá ið vit fáa ótespiligar sannleikar úr okkara egnu skipan so sum hesar úr granskingini hjá Bamford:

”Men nógvir stovnar, sum vit vitjaðu, tulkaðu “frítt virkseml” sum spæl við ongari leiðbeining.”

Ella hetta: ”Allir stovnarnir høvdu góða útgerð, men hon bar alt ov ofta brá av plastikkleikum og liðugt-gjørðum Disney líknandi lutum, og umhvørvið var óvirkið og eggjaði ikki til skapandi spæl.”

Skúlaskipanin er ikki barnabúgvín, verður ført fram. Nei, tað er hon ikki, um grundarlagið skal vera “fría virkseml” úr barnagarðstíðini, so sum granskingin staðfestir. Júst munurin á hesum báðum skipanunum fær Bamford at staðfesta, at: “børnini súkkla í mótibrekku, tá ið tey byrja í skúlanum”. Eingin ynskir tað fyri børnini?

Samanrenning millum námsfrøðingar og fólka-skúlalærarar er svarið, men tað krevur flytingar, og at ikki minst fakfeløgin sjálvi tora og vilja finna saman. Fleiri faklig eygu. Hvør við sínum, men í samanrenning. Og tað SKAL bera til, tí tað er við barninum og als ikki sær sjálvum í miðdeplinum, verður jú altið sagt. Alt annað er eisini at gera seg inn á børnini – serliga tey veikastu. Tað er gíslatøka!

Nær og hvar børn skulu í skúla, er tí líka mikið, er innihaldið øll árin væl skipað, í støðugari menning og í samstarvi millum fakkbólkarar.

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna: post@sosialurin.fo

Partapolitiskur taktikkur heldur enn fólkaræði

Føroyski veljarin hevur onga ávirkan á førða politikkin. Men millum floksformenn er óttin fyri at missa atkvøður sterkari enn ábyrgdin fyri fólkaræðinum

**SJÚRÐUR
SKAAL**

Tey, sum valdu Sambands-flokkin seinasta val, blivu lumpað. Tí hóast tey valdu lista B, valdu tey fólkaflaks-politikk.

Eisini atkvøðurnar hjá bæði Mið- og Sjálvstýrisflokk-inum fóru til fólkaflokspoli-tikk.

Hetta er ikki óvanligt í Fø-royum. Fólk vita aldrin hvat tey fáa, tá tey fara á val.

So skjótt talt er upp eftir valið, verður »talvan vaskað rein«. Tað merkir, at øll vallyfti verða strikað, og farið verður undir ein drúgvan boksikamp við tí fina heitinum »sam-gongusamráðingar«.

Tað er ikki tann, sum vinnur valið, sum fær valdið. Valdið fær tann, sum vinnur hendan boksikampin, ið kem-ur AFTAN Á valið.

Boksikampin hevur veljar-in onga ávirkan á - og tí hevur hann heldur ikki ávirkan á, hvør politikkur skal rekast.

Soleiðis er støðan, tí flokk-ar fara til val hvør í sínum lagi, uttan minsta atlit til, hvat er realistiskt at fáa meiriluta fyri - ella saman við hvørjum hesin meiriluti skal skipast.

Tað rætta hevði sjálvsagt verið, at samgongusamráð-ingar vóru ÁÐRENN valið, so veljarin visti hvat hann fekk, um hann valdi hendan ella handan flokkin.

Áðrenn hetta fæst í lag, ber illa til at siga, at vit hava fólkaræði í Føroyum. Tí hóast veljarin velur ein flokk ella ein persón, so velur hann hvørki nakra samgongu, nakran løgmann ella nakran politikk.

Veljarin er næstan skekl-aður burturúr okkara poli-tisku skipan.

»Fyrimunurin«

Men veljarin sjálvur kann

einki gera við hetta. Tað eru leiðslurnar í flokkunum sum mugu taka trupulleikan í álvara.

Hví gera tær so ikki tað?

Orsøkin er, at tað er lætt-ari at føra valstríð, so leingi politiska skipanin livir sítt egna liv, leys av fólksins vilja.

Vilt tú veljast sum nú er, skal tú bara siga okkurt. Tað er líka mikið hvat. Einki forpliktar, tí tað fyrsta sum hendir, tá valið hevur verið, er, at »talvan verður vaskað rein«.

Áðrastaðni kann veljarin sammeta tey lyfti, hann »keypti« við síni atkvøðu, við tann politikk, sum hann fekk. Tað kann føroyski veljarin ikki, tí hann fær aldrin nakra realistiska ætlan at taka støðu til. Bara 1000 lyftir utt-an samskipan av nøkrum slag. Øll siga bara okkurt.

Um flokkar høvdu funnið saman áðrenn val, hevði tað ikki verið so lætt. Um til dømis Fólkaflokkurin undan síðsta vali hevði forlovað seg við Sambandsflokkinum, hevði hann mist atkvøður frá loysingarsinnaðum velj-arum.

Í staðin kom forlovisið í lag eftir valið - altso eftir, at loysingaratkvøðurnar vóru komnar til høldar. Soleiðis vann Fólkaflokkurin valið - men nógvir veljarar blivu lumpaðir.

Tað er júst hetta, sum er »fyrimunurin« við verandi skipan: Tað ber til at fáa at-kvøður frá veljarum, sum ikki taka undir við politikkinum, og sum høvdu stemmað øðr-vísi, um teir kendu sannleik-an áðrenn valið.

Men hesin »fyrimunur« hjá floksleiðslunum er ein stórur vansi hjá veljarunum - og samfelagnum øllum.

Aksel tók fyrsta stigið

Tí var tað eitt týðningarmikið stig, tá Aksel Johannesen boð-aði frá, at hann ikki fer í sam-gongu við Fólkaflokkin.

So veit veljarin tað: Ein atkvøða til Javnaðarflokkin er IKKI samstundis ein at-kvøða til Fólkaflokkin. Linj-urnar eru greiðari.

Høvdu aðrir floksleiðarar eisini tikið fyrsta stigið til at rudda upp, høvdu vit skjótt fingið eitt nógv greiðari polit-iskt landslag, og veljarin hevði fingið eina hylling á, hvat hann fekk fyri sína atkvøðu.

Høvdu allir flokkar – sum eina byrjan – bara kunna nevnt ein flokk, sum teir ikki fóru at samstarva við, høvdu fólk valt á nógv betri upp-lystum grundarlag.

Men eingin hevur torað, tíverri. Óttin fyri at missa atkvøður er sterkari enn ábyrgdin fyri folkaræðinum.

Loysing ella kaos

Tá Jóannes Eidesgaard her-fyri mælti til at skipa ein vinstrablokk sum fór saman til val – og harvið trýsti sam-gonguna saman í ein høg-ra-blokk – bleiv aftur kjak um hetta.

»Jóannes royndi ikki sjálv-ur at skipa blokkar«, bleiv sagt aftur og aftur. Hvør skal siga: Tað sum hann sigur er rætt - men hann var líka ringur sum vit. Sum um tað tekur ábyrgdina frá teimum, sum nú sita...

Hóast hann er uttan fyri tingið í lötuni, er Tórbjørn Jacobsen ein tungvektari í Tjóðveldinum. Og hann av-vísir blankt øllum tosi um blokkar.

Tobbi svaraði í Sosialinum Jóannesi soleiðis: »Hesin dia-lektikkurin, har áhaldandi trýstið frá progressiva vinstravonginum á øllum mótum hevur trýst systemið til at virka fyri betri korum hjá lægru stættunum, er mesta orsøkin til vælferðar-samfeløginu á okkara leiðum. (...) Tí kundi royndin eisini verið skilagóð í Føroyum, men til tað eru alt ov nógvar barrierur í kringumstøðunum í lötuni. Paternala støðan hjá danska statinum í oyggjunum

er fremsta forðingin. Tað er gordiski knúturin, sum má loysast fyrst av øllum.«

Hvør skal siga: Fyrst loys-ing – síðani politikk!

Tað er syndarligt, at Tjóð-veldi vil parkera politisku uppruddingina við hesi und-anførslu. Tí er viljin til staðar, ber væl til at føra politikk sum er. Løgtingið hevur tær heimildir, sum krevjast.

Tobbi minnir ikki sørt um viðgongdu kommunistarnar, sum í síni tíð vildu sabotera kapitalistisk samfeløg fyri á tann hátt at slóða fyri sosial-ismuni.

Undanførsla hjá Hoydal

Eisini Høgni Hoydal avvísir í samrøðu við Dimmalætting at skipa ein blokk. Men sam-stundis sigur hann, at »tú skalt kunna krevja av øllum flokkum, at teir standa við tað, teir fara til val uppá«.

Men hetta ber ikki til. Øll kunnu ikki standa við tað, tey lova, tá samgonga skal gerast millum flokkar, har annar hevur lovað í eyst og hin í vest.

Fyri at sleppa undan at siga hvønn hann vil sam-starva við – ella hvønn hann ikki vil samstarva við – sigur Høgni, at ein minnilutastjórn hevði verið tað rætta. Men ein minnilutastjórn merkir altso ikki, at einki kompromis skal gerast. Tvørturímóti - tá skulu kompromis gerast við allar partar. Heldur ikki í slíkari stjórn hevði Tjóðveldi kunnað staðið við alt tað, sum flokkurin lovar.

Vita ella gita...

Politiskar avgerðir krevja ein meiriluta. Og so leingi eingin flokkur fær meirilutan, krev-ur hetta samstarv og semjur.

Tann einasti spurningurin er, um veljarin skal sleppa at taka støðu til tær semjur, sum verða gjørdar – ella ikki.

Og boðini frá flokkunum eru, at tað skal veljarin ikki sleppa! Hann skal bara gita – ikki at vita. Tí partapolitikkur telur meira enn fólkaræði...